

CHKs nye bestyrelse

Med kommunevalget i efteråret var det også tid til en ny bestyrelse på CHK.

De 4 medlemmer udpeget af kommunalbestyrelserne:

Aabenraa Kommune	Karina Tietje Rogat (V)
Haderslev Kommune	Holger Mikkelsen (V)
Sønderborg Kommune	Svend Erik Petersen (S)
Tønder Kommune	Irene Holk Lund (V)

Aftale mellem Tønder, Sønderborg, Haderslev og Aabenraa om driften af Center for Hjælpemidler og Kommunikation fra 2010 siger i afsnit 4:

I henhold til Lov om Specialundervisning for voksne, nedsættes en bestyrelse for CHK, hvis sammensætning skal tilgodese både inddragelse af brugerne og kommunernes behov for løbende indsigt i og styring af CHK.

De 4 medlemmer udpeget af DH er:

Dansk Handicap Forbund	Bente Rey
Hjernesagen	Annegrethe Borring
Dansk Handicap Forbund	Jens Petersen
PTU	Christian Holm

De 2 medlemmer valgt blandt CHKs personale er:

Taleafdelingen	Cathrine Olesen
Høreafdelingen	Dorthe Mølgaard

Bente Rey blev valgt til formand, og Svend Erik Petersen til næstformand.

Nyhedsbrev fra CHK – et nyt tiltag

På bestyrelsesmødet den 12.juni blev der udtalt en opfordring fra den samlede bestyrelse til den nye formand og næstformand om at arbejde med informationer til kommunerne, og med hvorledes de kan viderebringes for at give beslutningstagerne dér den bedste mulighed for at træffe de mest kvalificerede beslutninger.

Dette nyhedsbrev er det første initiativ på at opfylde bestyrelsens opfordring. Vi forestiller os, at der vil blive udsendt et nyhedsbrev kvartalsvis, og vi håber læserne vil tage vel imod dette initiativ. Nyhedsbrevet vil indeholde en blanding af fakta, cases og artikler om CHKs virke, Redaktionen vil bestå af formand, næstformand og forstander.

CHKs betjener årligt ca. 8.000 brugere, primært i de fire sønderjyske kommuner.

Der er 32 medarbejdere fordelt på 4 afdeling

CHKs driftsbudget er ca. 17 mill. kr. og til hjælpemidler 10 mill.kr.

Bente Rey
Formand.

Aktivitetsudvikling på CHK fra 2008 - 13 på hovedområderne	2013		Forskel		i %	
	Cpr.nr.	Cpr.nr.	timer	Cpr.nr.	timer	
Erhvervet hjerneskade	446	117	-1.142	36%	-19%	
Mobilitet	597	212	-3.480	55%	-50%	
Høreområdet	4.640	428	-6.248	10%	-56%	
Synsområdet	1.386	-25	-1.034	-2%	-16%	
Læse	85	-75	-1.788	-47%	-76%	
Kognition og kommunikation	172	157	631	1047%	853%	
Alternativ kommunikation	175	25	-4.049	17%	-77%	
Stemmer og stammen	336	-54	-1.533	-14%	-44%	
I alt	7.837	785	-18.643	11%	-44%	

Kajak-Projekt 2014

CHK har via Trygfonden fået tildelt kr. 80.600 til et Kajak-Projekt til svagtseende børn. Børnene er i alderen 9-15 år, 3 fra Haderslev, 2 fra Tønder og 1 fra Aabenraa.

Vi er startet op den 23. maj og mødes i alt 10 gange til undervisning med en uddannet instruktør fra DGI Sønderjylland.

Vi har været afsted 3 gange og kan allerede nu sige, at børnene møder op med stor begejstring og kaster sig ud i opgaverne.

Formålet med projektet er, at give børnene mulighed for at tillære sig andre færdigheder på trods af synsnedsættelsen, blive fortrolig med aktivitet på vandet og lære teknikker, som de skal give videre til andre. De sidste 3 gange må hvert barn tage en ven med, som de så skal introducere til kajakroning.

Udover kajak-undervisningen lærer børnene også ADL-færdigheder (Almindelig Daglig Levevis).

Nogle er allerede klar og fulde af forventning

Synskonsulenterne gør sig klar med sikkerhedsudstyr

Kajakker indstillet korrekt

Fakta om børn og unge med synshandicap

I Danmark bliver alle børn og unge, som har en alvorligt nedsat synsfunktion, registreret hos Synsregisteret ved Kennedy Centret, som registrerer alle nye tilfælde af synshandicap hos børn og unge mellem 0 og 18 år.

Hvert år meldes gennemsnitligt 200 nye tilfælde af synshandicap til registeret. Ved årsskiftet 2009/2010 er der 2001 blinde og svagsynede børn registreret i Danmark. Det svarer til, at 11-23 pr. 100.000 indbyggere under 18 år har eller får et varigt synshandicap.

De 2001 blinde og svagsynede børn/unge, som p.t. er registreret i Danmark, fordeler sig på forskellige synsgrupper:

- Svagsynethed $\leq 6/18 - > 6/60 =$ 1119 personer
- Social blindhed $\leq 6/60 - > 1/60 =$ 273 personer
- Praktisk blindhed $\leq 1/60 =$ 271 personer
- Ukendt = 192 personer
- Ikke registreret = 146 personer

På CHK er der registreret 120 børn/unge i Sønderjylland, som synskonsulenten løbende er i kontakt med.

Trygfonden og Dansk Kultur for Døve indvandrerkvinder

Høreafdelingen på CHK arbejder med alle aspekter omkring hørelse og har i den forbindelse kontakt med ca. 1800 borgere årligt fra de 4 sønderjyske kommuner.

I den sammenhæng er vi stødt på flere indvandrerkvinder, der på grund af deres svære høretab/døvhed har vanskeligt ved at blive integreret i det danske samfund. På grund af deres hørenedsættelse er de ikke i stand til at lære dansk (de kan ikke høre det), og derved har de også særdeles vanskeligt ved at forstå, og viderebringe dansk kultur til deres børn, hvilket igen kan få indirekte betydning for integrationen af deres børn. Kvinderne er på grund af deres høretab, udelukket fra at tage del i børnenes skolegang, det sociale liv i familien og børnenes fritidsaktiviteter. Kvinderne oplever en isolation både i egen familie og i samfundet generelt.

CHK ser ofte at høreprøblemer skaber isolation og det påvirker dagligdagen både for den enkelte og for familien. Hørenedsættelse og isolation kan medføre fysiske smerter og psykiske lidelser. Symptomer, vi mener, kan håndteres igennem samtaler og samvær med ligesindede.

CHK har derfor søgt om projektmidler i Trygfonden, for at gennemføre et forløb, hvor kvinderne introduceres til dansk kultur, og dermed (igen) bliver den gode rollemodel for deres børn. Og vi har fået 90.000 kr. fra Trygfonden til at gennemføre projektet.

Jette Damsø Johansen og Malene Lytting fra CHKs høreafdeling

Projektet varer et år og 2 hørepedagoger fra CHK skal være gennemgående figurer. Hørepedagogerne er i stand til at kommunikere (tegnsprog/ totalkommunikation) med disse svært hørehæmmede kvinder, ligesom de er i stand til at lave specialundervisningsforløb for både kvinderne og børnene.

Emner vi bl.a. vil komme til at undervise i er: Det danske skolesystem, Fritidsaktiviteter i Danmark, Infrastruktur (hvordan tager man bus/tog – læser en køreplan), Det danske demokrati med besøg på Christiansborg, i en byrådssal og hos det lokale integrationsråd. De bliver undervist i dansk historie og de vil prøve forskellige motionsformer.

Fakta om høreområdet

Ekspertiseområder	Antal pr. år
Habilitering af børn med hørevanskeligheder	227
APD	135
Hørehæmmede generelt	1300
CI-opererede	43
Tinnitus & Meniere ramte	212
Tegnsprogsbrugere og visuel kommunikation	10
Høreteknik	500

APD

APD defineres som forstyrrelse i perception af et normalt auditivt input, som giver sig udslag i vanskeligheder på et eller flere af følgende områder:

- Lokalisation og lateralisation af lyd
- Auditiv diskrimination
- Auditiv mønstergenkendelse
- Temporale aspekter af hørelsen
- Talegenkendelse i baggrundsstøj
- Auditiv færdigheder ved konkurrerende akustiske signaler (f.eks. dikotisk lytning)
- Auditiv færdigheder ved forringede akustiske signaler

Der ganske gode muligheder for at hjælpe et barn, der er diagnosticeret med APD. Hjælpen kan bestå af såvel teknisk som pædagogisk intervention.

Fra stammen over løbsk tale til talefrihed

Jeg husker ikke, at jeg som barn havde taleproblemer – tværtimod: jeg var ikke bange for at stille mig op og optræde eller synge en sang. Mine første erindringer om taleproblemer kom i teenageårene, hvor jeg begyndte at lægge mærke til problemer med talen – noget som jeg troede var stammen.

Mine omgivelser har vænnet sig til det. De har været overbærende og for det meste tålmodige.

Stammen kan defineres som en hæmning af talens motoriske proces. Der forekommer uvilkaarlige blokeringer, gentagelser af stavelser og enkelt lyde. Ofte ses der medbevægelser i krop og ansigt samt undgåelsesmanøvrer, starttrics og udvikling af taleangst og dermed social og psykiske vanskeligheder. Stammesymptomer optræder ofte periodevis under tale-sprogudviklingen, men de kan også opstå pludseligt i skolealderen, puberteten eller senere. Stammen forekommer hyppigt i samme familie.

Så pludselig en dag – som voksen, gift og far til to piger slog det pludselig ned i mig, at jeg skulle se at få gjort noget ved de taleproblemer som jeg havde.

En hurtig søgning på internettet gav resultat, og i løbet af kort tid fik jeg en aftale med CHK. Jeg var meget spændt på mit første møde med Jan: hvad ville der ske – og hvad ville jeg komme ud for.

Jeg mødte op med sommerfugle i maven. Men min nervøsitet og min egen forfængelige forlegenhed over mine taleproblemer skulle vise sig at være ganske ubegrundet. Jeg blev taget vel imod.

Jeg talte om mine egne forventninger til mødet, men også min forhistorie og hvorfor jeg nu først som 40-årig dukkede op for at få taleundervisning.

Jeg fik at vide, at de taleproblemer som jeg tumlede med ikke var en egentlig stammen, men derimod "løbsk tale". Jan gav eksempler på henholdsvis stammen og løbsk tale, så jeg kunne se og høre forskel.

Jeg som troede jeg var stammer – med hvad det måtte indebære af problemer, hørte nu til i en helt anden kategori med en helt anden forklaring – nemlig den løbske tale.

Ca. hver anden uge fik jeg undervisning, hvor jeg ganske langsomt blev udstyret med værktøjer til håndteringen af den løbske tale og jeg blev ført ind i en verden af mere klar, tydelig

og sammenhængende tale. Især de markante kendetegn på løbsk tale såsom: at sluge endelser, at trække småord sammen, at tale i "klumper" blev der fokuseret meget på.

Det var som at træde ind i en ny og anden verden, hvor jeg klart kunne føle, at det var mig selv, der havde kontrol over min tale, og hvad det var jeg ville sige.

Det var dejligt!!

Jeg lærte, at jeg skulle leve med den løbske tale. Det var et vilkår som jeg ikke kunne ændre på, men jeg kunne selv sørge for at kontrollere den løbske tale – og det var bestemt positivt og et resultat, jeg sagtens kunne leve med.

Mine omgivelser begyndte at lægge mærke til mine talemæssige forandringer – og jeg kunne selv glæde mig over, at jeg blev et mere "helt" menneske, nu hvor jeg havde fået mere og mere kontrol over de taleproblemer, der havde huseret i mit liv i mange år.

Løbsk tale defineres som ukontrolleret, utydelig, mumlende og hurtig tale med uregelmæssigheder i rytme og sprogmelodi. Symptomerne, der forekommer i forskellig sværhedsgrad er hyppigt forbundet med mangelfuld koncentration og bevidsthed omkring talefunktionen, ringe formuleringsevne, sproglige vanskeligheder og læsestaveproblemer. Løbsk tale er en udviklingsforstyrrelse i tale-sprogprocessen, der hyppigt forekommer som en familiær disposition.

Jans undervisning var en "helle" for mig. Et sted hvor jeg i ro og fred kunne koncentrere mig om at få styr på min løbske tale. Jeg har derfor glædet mig til hvert et møde på CHK. Den ballast og baggrund som jeg fik hos CHK har gjort, at jeg i dag er meget mere tilfreds med mig selv, når jeg i alle mulige situationer – både vante og uvante – skal tale med andre mennesker.

Jeg glæder mig hver dag over, at jeg tog kontakt til CHK og derigennem fik lært at kontrollere min løbske tale.

Tak for stor hjælp og støtte.

JK, 40-årig rådgiver, familiefar

Undervisningsperioden: 2008 -2011

Antal lektioner: 25.

(Forfatterens fulde navn er kendt på CHK)